Klima- og miljødepartementet

Vår ref.	Deres ref.	Vår dato	Vår saksbehandler
	26/4470	16.10.2026	Jo Inge Breisjøberget 907 52 114, jib@statskog.no

Innspill til stortingsmelding om villaks

Om Statskog

Statskog er Norges største grunneier og en garantist for allmennhetens tilgang til jakt og fiske. Vår forvaltning skal være bærekraftig over tid, samtidig som den legger til rette for at flest mulig kan benytte ressursene. Vi er i dag involvert i forvaltningen av over 25 laksevassdrag i blant annet Østfold, Trøndelag, Nordland og Troms der vi tilbyr laksefiske for allmennheten. Dette er et tilbud vi ønsker å opprettholde også i framtiden.

Villaksen er nå på rødlista, og både sjøørret og sjørøye har hatt en betydelig tilbakegang i mange vassdrag. Årsakene er sammensatte, men kunnskapsgrunnlaget peker blant annet på lakselus, klimaendringer, rømt oppdrettslaks, fysiske inngrep og vannkraftreguleringer som viktige påvirkningsfaktorer.

Nedenfor presenteres tiltak og forslag som etter Statskogs vurdering vil bidra til å styrke bestandene av villaks, sjøørret og sjørøye.

1. Behov for et modernisert regelverk

Forvaltningen av anadrom laksefisk står overfor utfordringer som krever et mer oppdatert og framtidsrettet regelverk. Dagens forskrift om pliktig organisering av rettighetshavere i laksevassdrag er basert på rammebetingelser som i stor grad har endret seg siden forskriften ble innført. Det er derfor behov for en gjennomgang og modernisering som gir større fleksibilitet, tydeligere ansvarsforhold og bedre verktøy for lokal forvaltning.

2. Styrket lokal og kunnskapsbasert forvaltning

Forvaltningen av laksevassdrag er i stor grad organisert lokalt gjennom elvelag. Mange av disse utfører et omfattende arbeid, men utfordres av begrenset økonomi og stor avhengighet av frivillig innsats. Samtidig blir kravene til forvaltning, rapportering og oppfølging stadig større.

Statskog mener det er nødvendig å styrke kompetansen på lokalt nivå og legge til rette for at elvelag kan ansette daglige ledere eller andre fagressurser. Dette vil bidra til bedre oppfølging av lovpålagte oppgaver og en mer profesjonell forvaltning av vassdragene.

3. Styrket bestandsovervåkning

Et godt kunnskapsgrunnlag er avgjørende for en bærekraftig forvaltning. Mange vassdrag mangler i dag tilfredsstillende overvåkning av oppvandring, gytebestand og beskatning. Det bør derfor etableres nasjonale ordninger som gjør moderne overvåkningsteknologi tilgjengelig for lokale forvaltere.

Prioriterte tiltak:

- Økt bruk av fiskekamera og automatiske tellere.
- Digitale løsninger for innsamling av bestandsdata.
- Bedre finansieringsordninger for overvåkningstiltak, herunder sonar med KI-basert artsgjenkjenning.
- Standardiserte metoder for datainnsamling og rapportering.

En mer systematisk overvåkning vil gi et bedre grunnlag for beslutninger om fisketid, kvoter og andre reguleringstiltak.

4. Et nasjonalt fiskerregister

Statskog anbefaler etablering av et nasjonalt register for fiske etter anadrom laksefisk, etter modell av Jegerregisteret. Et slikt register vil gi myndighetene bedre oversikt over fisketrykk, deltakelse og høstingsmønster.

Et nasjonalt fiskerregister vil:

- Forenkle salg og kontroll av fiskekort.
- Gi et bedre statistikkgrunnlag.
- Legge til rette for digital fangstrapportering.
- Bidra til økt etterlevelse av regelverket.

I tillegg vil registeret gjøre det enklere å kommunisere med fiskere ved endringer i fiskeregler eller andre viktige forhold.

5. Bedre fangstrapportering

Pålitelig fangstrapportering er en forutsetning for kunnskapsbasert forvaltning. Dagens løsninger er fragmenterte og varierer mellom vassdrag. Det bør utvikles en felles nasjonal løsning for rapportering av fangst av anadrom laksefisk. https://statskog-my.sharepoint.com/personal/afb_statskog_no/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7B74BF3190-821E-48A3-9DC9-E40FEA11791C%7D&file=Innspill%20til%20stortingsmelding%20om%20villaks.docx&action=default&mobileredirect=true

Løsningen bør:

- Være enkel å bruke på mobiltelefon.
- Kunne benyttes både i elv og sjø.

- Gi rapportering i sanntid.
- Knyttes til et nasjonalt fiskerregister.
- Tilrettelegge for automatisk dataoverføring til forvaltningen.

Manglende rapportering bør kunne sanksjoneres, eksempelvis ved begrensninger i framtidig adgang til fiske. https://statskog-my.sharepoint.com/personal/afb_statskog_no/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7B74BF3190-821E-48A3-9DC9-E40FEA11791C%7D&file=Innspill%20til%20stortingsmelding%20om%20villaks.docx&action=default&mobileredirect=true

6. Strengere regulering og kontroll av sjøfisket

For at innskrenkninger i elvefisket skal ha ønsket effekt, må reguleringene av fisket etter anadrome laksefisk i sjø sees i sammenheng med tiltakene i vassdragene. Manglende kunnskap om faktisk beskatning i sjø svekker muligheten for en helhetlig og målrettet forvaltning

Det bør vurderes:

- Strengere krav til fangstrapportering i sjø.
- Bedre kontroll og oppfølging av sjøfisket.
- Økt bruk av elektronisk fangstrapportering.
- Mer presis dokumentasjon av uttaket i sjøområdene.

7. Bekjempelse av pukkellaks

Pukkellaks er en uønsket art som representerer en betydelig utfordring i mange vassdrag. Det må legges bedre til rette for at elvelag raskt kan etablere effektive fangstinnretninger.

Dagens krav og prosesser oppleves som unødvendig omfattende. Statskog mener at etablering av slike tiltak i større grad bør baseres på meldeplikt og grunneiers samtykke. Samtidig må det sikres tilstrekkelig finansiering til drift, deponering og håndtering av fanget fisk. Bekjempelse av pukkellaks kan ikke baseres på frivillig innsats alene.

8. Vannkraft og hensyn til fiskebestandene

I regulerte vassdrag bør det vurderes strengere krav til minstevannføring for å redusere risikoen for at yngel fryser inne ved lave vannstander. Det bør også vurderes å pålegge regulanter flere avbøtende tiltak knyttet til habitatforbedringer og andre konsekvenser av kraftproduksjonen.

Etablering av nye kraftverk i verna vassdrag: Ny kraftutbygging i vernede vassdrag kan være vanskelig å forene med målet om å styrke bestandene. Regjeringen viser selv til historisk lave nivåer av villaks og at begrensninger i fisket alene ikke har vært tilstrekkelige. Verna vassdrag kunne for eksempel brukes som referanseområder.

9. Teknologi som verktøy i framtidens lakseforvaltning

Teknologiske løsninger vil være avgjørende for å forbedre forvaltningen av villaks i årene som kommer. Moderne teknologi kan gi mer presise data, raskere beslutningsgrunnlag og bedre kontroll med beskatningen.

Det bør satses på:

- Fiskekameraer med KI-basert arts- og størrelsesgjenkjenning.
- Sonar, ekkolodd og automatiske fisketellere.
- Nasjonal digital fangstrapportering.
- Digitale fiskekort og QR-baserte løsninger.
- Elektronisk registrering og rapportering av sjøfiske.
- Miljø-DNA (eDNA) for overvåkning av fiskebestander.
- Droner til gytefisktelling og habitatkartlegging.
- Kunstig intelligens som beslutningsstøtte i forvaltningen. https://statskog-my.sharepoint.com/personal/afb_statskog_no/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7B74BF3190-821E-48A3-9DC9-E40FEA11791C%7D&file=Innspill%20til%20stortingsmelding%20om%20villaks.docx&action=default&mobileredirect=true

Oppsummering

For å sikre bærekraftige bestander av villaks, sjøørret og sjørøye i framtiden mener Statskog at følgende tiltak må prioriteres:

- Modernisering av forskriften om pliktig organisering av rettighetshavere.
- Styrket lokal kompetanse og forvaltningskapasitet.
- Bedre verktøy og finansiering til bestandsovervåkning.
- Et nasjonalt fiskerregister.
- Felles digital fangstrapportering for elv og sjø.
- Strengere regulering og kontroll av sjøfisket.
- Forenklet og bedre finansiert bekjempelse av pukkellaks.
- Økt bruk av moderne teknologi i forvaltningen. Dette vil gi et bedre kunnskapsgrunnlag, mer treffsikre forvaltningstiltak og en mer helhetlig forvaltning av våre ville bestander av laks, sjøørret og sjørøye.

Med hilsen

Jo Inge Breisjøberget
Fagsjef jakt og fiske

Dette dokumentet er elektronisk signert